

VABA SÕNA

NR 24 DETSEMBER 2017

1. detsembri varahommikul kogunesid Eesti sõjakooli kadetid, mõni tund hiljem ka rühm koolinoori ning vabadusvõitlejaid Tondi tänavale 1924 aasta detsembrimässus langenute nn Tondipoiste mälestusmärgi juurde. Peale mälestusminuteid koguneti samas vanas kasarmuhoones sisustatud Sõjakooli muuseumituppa, ja nagu igal aastal, algas arutelu selle mässu toimumise, sellest osavõtjate, selle eesmärkide ja tegelike tulemuste asjus. See, et mässu taga oli nõukogulaste Venemaa, oli selge, kuid kes olid ikkagi need eestikeelsed mässajad? Kust pärit, millise taustaga? Ja kõige tähtsam – kuidas juhtus, et need lurjused nii lihtsalt kasarmutesse sisse said, miks olid kasarmud tegeliku sõjalise kaitseta? Ja miks ei ole tänaseni antud hinnangut kasarmuoludes valvetoimkonna käitumise kohta sellel saatuslikul 1. detsembril?

Kogu meie 40-41-e aastate traagiliste sündmuste hulgas on esikohal muidugi juhtum Raua tn koolihoone juures, mida valdav osa *kirjuritest* ainsaks Eestit kaitsvaks lahinguks nimetab. Kuna Eesti Kaitseväge oli oma kasarmutest välja tõstetud, oli Sidepataljon majutunud Raua tänava koolimajja. Sõjaväelase loomulik tegevus uutes oludes on viivitamatult sisse seada kaitse, paigutada vastavad relvastatud toimkonnad. Äkki olid kohal mingid nokastunud tüübid, kusagilt hangitud relvadega, nõudsid sõjaväelt relvade äraandmist. Edasi läks segaduseks – neid relvi anti, kuid hoopis kohale ilmunud Vene sõjaväelastele Sissetungijate viinastunud jõuk alustas paugutamist, kusagilt ja kuidagi oli ka toimikond mõned relvad saanud, vastati... Niisiis – segadus, kus mingid punaste käiselintidega tänavakaagid nõuavad relvi, alustavad paugutamist, kus segadustes on ka paar surmasaanut – ja seda ülistatakse meie ainsaks kaitselahinguks! Ja jälle puudub kaitsetegevuse rahulik sõjaline hinnang!

Tänaseks on küllalt tähtsale kohale meie teadvuses istutatud nn metsavenna- teema. Igas juhtumises, kus tegutsevad metsavennad, löövad kaasa ka need nn rahvakaitsejad, ikka eestlased rahvuse poolest, kes reedavad või lihtsalt jälgivad ja kannavad ette. Ja ikka on vähe teada nende tõeliste reeturite päritolust, põhjustest, mis neid viis reeturi palgale. Muidugi ei ole jutt piinamiste tulemustest.

Ja nüüd lõpuks põhiküsimus: mis toimus Eesti Vabariigis, kus teatavasti elasid ainult armastavad perekonnad, kust võrsus terve armee tublisid kodutütteid ja Isamaa kaitseks alativalmis uljaid noor-kotkaid, et nii palju leidis ometi selle maa õnne sees elanuid, kes selle maa reetsid? Kes nad olid, kust pärit? Ometi – peaksime teadma küll.

H.P.

2017/2018

EESTI WABARIK 99

EESTI AUTONOOMIA SÜND

Esimene Maailmasõda oli viinud Vene impeeriumi majanduslikku ja poliitilisse kaosesse. Vene keiser loobus võimust ja riiki juhtis Vene Ajutine valitsus.

Ära kasutades Vene revolutsiooni ja sellega alanud tsaaririigi lagunemist, asuti Eesti juhtivate tegelaste algatusel ka Eestile autonoomiat nõudma. Autonoomia mõte oli eesti haritlaste hulgas küll juba varemgi liikunud, aga Vene tsaaririigi poliitika ei lasknud seda mõtet hakata teoks tegema. Jaan Raamot oli Vene Duuma liikmena Ajutise Valitsuse peaministrile vürst Lvovile ette kandnud, et Baltimaad vajavad viivitamata omavalitsust. Peaminister oli sellega nõus ja andis Raamotile 8. märtsil (vkj) 1917 kirja nr. 5671, millega volitas teda seda küsimust Eesti osas kohapeal teiste eesti tegelastega läbi arutama ja vastavat seaduseelnõu ette valmistama ning temale esitama. Samal ajal oli autonoomia küsimus ka Jaan Tõnissoni, Jüri Vilmsi ja teiste poolt üles võetud. Ühine koosolek autonoomia seaduse kava arutamiseks peeti Tartus. Seal valmis ja võeti vastu autonoomia seaduse elnõu ja saadeti Vene Ajutisele Valitsusele kinnitamiseks.

Uuest ajavaimust nakatusid ka Petrogradis ning Soomes vene armees teenivad eesti sõjaväelased. Märtsi algul 1917.a. moodustati Eesti Sõjaväelaste Keskkomitee, mis koosnes üksikutes väeosades teenivatest eestlastest saadikutest. Kooskäämiskohaks oli Eesti Jaani koguduse ruumid. Keskkomitees tegutsesid Julius Seljamäe, Karl Einbund, Theodor Käärik, Kustas Utuste, Mihkel Lüll, Peeter Schneider jpt.

Virumaal Vohnja valla Mõndavere külas 1882. a. sündinud P. Schneider oli hiljem Petrogradi Eesti Sõjaväelaste Keskkomitee esimees ja Tallinnas moodustatud Eesti Sõjaväelaste Ülemkomitee liige.

Eesti autonoomia seaduse kinnitamine aga viibis. Siis otsustasid Sõjaväelaste Keskkomitee ja Petrogradi eestlased korraldada manifestatsiooni nõudmiste kiiremaks läbivaatamiseks. 40 tuhande osavõtjaga meelevaieldus - marssimine toimus 8. aprillil 1917 ulatusega Peterburi Jaani kiriku juurest Tauria palee juurde, kus asus Vene Ajutine Valitsus. Manifestatsioon - meelevaieldusel pidas kõne Peeter Schneider.

Tulemus oli eestlaskonnale meelevärane - 12.04.1917 a. moodustati ühtne Eesti kubermang Liivimaa põhjaosast ja Eestimaa kubermangust. Kuberneriks – komissariks nimetati Jaan Poska.

Vene Ajutise Valitsuse 12. aprilli 1917 määruse alusel alustati Eesti Maanõukogu moodustamist, mis oli aluseks Eesti autonoomiale. Toimusid valimised ja Maanõukogu astus kokku 14.juulil 1917.

Algas uus tähtis ajajärk Eesti elus – maavalitsemise oma kätte võtmine. Maanõukogu juhatuse asimeheks valiti Artur Vallner – kuid vasakmeelne! Oktoobris 1917 valiti konfliktse Vallneri asemele Maanõukogu esimeheks Kadrina mees advokaat Otto Strandmann.

Maanõukogu võttis vastu rea olulisel elukorralduslike seadusi, nendest olulisemaks saavutuseks jäid ajaloolised otsused 28.novembrist 1917. Nimelt nendega kuulutas Maanõukogu end ainsaks kõrgema võimu kandjaks Eestis ja deklareeris, et Eestis kehtivad ainult Maanõukogus heaks kiidetud seadused.

Need otsused tähendasid Eesti lahutamist Venemaast ja avasid tee iseseisva Eesti riigi loomiseks.

Tisleri talus, Virumaal 3.augustil 2017

Hanno Tamm

Eesti Sõjaväelaste Keskkomitee 1917 Esireas vasakult: Voldemar Tõruke, Mihkel Lüdig, Theodor Andreas Käärrik, Mihkel Lüll ja Nikolai Vildenau. Taga vasakult: Karl Kidder, Peeter Schneider ja Hans Martna.

Eesti Vabariiklaste Liidu sõjaväelaste esinduskogu ühes Eesti Sõjaväelaste Keskkomiteega Jaani kiriku juures 1917.

KENOTAAF RIIGIVANEMATELE

Eesti riikliku enesemääratlemise sajandal aastapäeval pühitseti Tallinna Metsakalmistu kuulsuste künkal kenotaaf üheksale teadmata hauas puhkavale riigivanemale. Pikal keskelt murdunud lainet kujutavale mälestusmärgile on kirjutatud nimed: Friedrich Karl Akel, Ado Birk, Kaarel Eenpalu, Jüri Jaakson, Juhan Kukk, Heinrich Mark, Ants Piip, Jaan Teemant, Jaan Tõnisson.

„Nõukogude Liidu sõjalise okupatsiooni valusam hoop Eesti Vabariigi pihta tabas eeskätt selle poliitilist ja vaimset eliiti, omariikluse aate kandjaid. Lühikese aja jooksul vahistati ja hukati suurem osa silmapaistvaid Eesti riigi- ja avaliku elu tegelasi, sealhulgas kõik kunagised riigivanemad-valitsusjuhid,“ kirjutatakse 2013. a avaldatud hauata riigivanemate kenotaafi ideekonkursi võistlustöid tutvustavas vihikus. „Eriti traagilise alatooni loob asajolu, et mõnel juhul pole teada isegi mitte hukkamise aeg ja koht, matmispaigast rääkimata.“

Metsakalmistu igihaljaste mändide all viibisid tähtsal ajahetkel Vabariigi President, riigikogu esimees, Vabariigi Valitsuse liikmed, vaimulikud, kõrged ametikandjad, külalised väljapoolt Eestit ja kaasmaalased.

Vabariigi President Kersti Kaljulaid tuletas meelde, et kõik nad arreteeriti NKVD poolt ja kõik nad hukkusid totalitaarse võõrvõimu käe läbi. „Kes lasti maha juba Tallinnas, kes mõrvati või suri GULAG-is või kelle täpne saatus on senini teadmata.“ President ei kahelnud, et nad kõik olid sada aastat tagasi ühel või teisel moel tegevad iseseisva Eesti riigi loomise juures ning kujundasid hiljem oma tööga meie riigi elu. „Nende arvamused riigi tulevikust ja ülesehitusest võisid olla küll väga erinevad ning kutsusid esile omavahelisi teravaid vaidlusi, kuid kõigi nende tegevuse eesmärk ja tuum oli üks – iseseisev Eesti Vabariik,“ kinnitas Kaljulaid.

Presidendi sõnul kandis sama eesmärki ka Heinrich Margi tegevus. Pea 40 aastat töötas ta eksiilvalitsuses Eesti riigi taastamise nimel ja võis viimase peaministrina presidendi ülesannetes anda taas vabas Tallinnas oma volitused üle uuele põhiseaduslikule riigipeale.

Nüüd on hauatähis ka ülejäänud kaheksal, teiste hulgas Eesti Iseseisvuse Manifesti põhiautoril Juhan Kukel, aga ka Heinrich Margil, kelle tuhk puistati igasse ilmakaarde.

Kõnet lõpetades pöördus ta kõigi mäletajate ja mälestajate poole sooviga, et mitte iialgi ei rohuks Eesti rahva rada sellele auväärsele künkale! „Kõlaga siin eesti keel ka saja ja tuhande aasta pärast!“

H.P.

SUOMI – 100 – SOOME

SOOME JÄTKUSÕJA VETERANIDEST – SOOMEPOISTEST

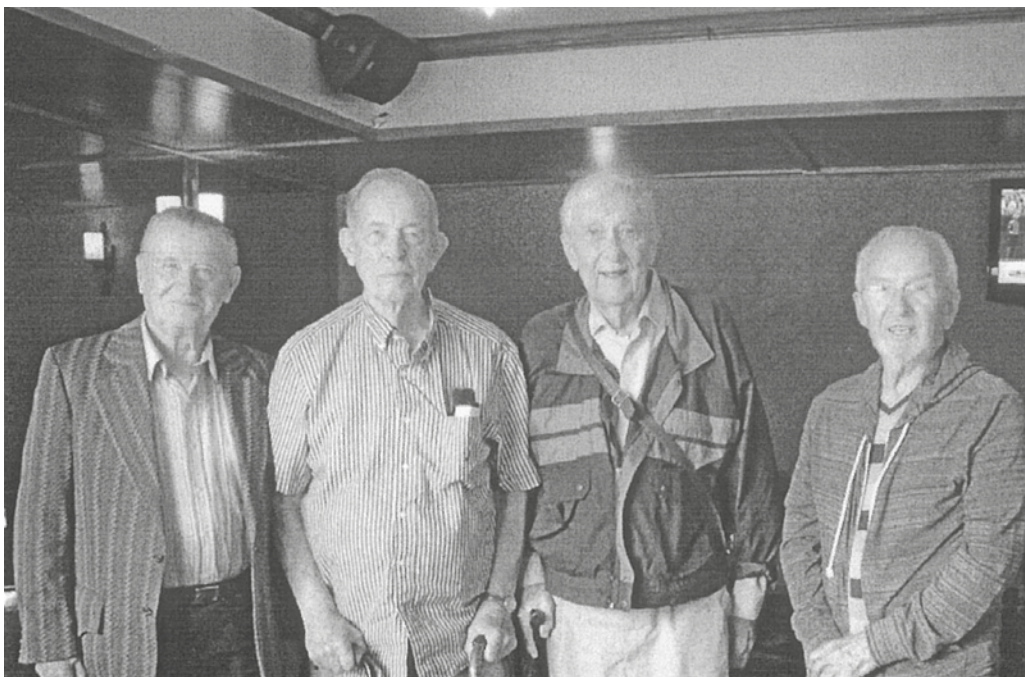
Soome rahvas on olnud võimeline looma oma riigi, ja hoidma selle iseseisvust 100 aastat – vaenuliku naabri kõrval. Aga seda on saadud ainult kõrge verehinna eest. Suurte kaotustega noorele riigile, alates Talvesõjaga 1939 ja järgneva Jätkusõjaga, mis lõppes 1944. Vaatamata ülimalt rasketele rahutingimuste täitmisele, on soome rahvas jälle tõusnud, ja ta riik saanud tänapäeval isegi hiilgava rahvariigi tunnustuse osaliseks Euroopa rahvaste peres.

Meie seas on veel vanu Jätkusõja veterane, kes elasid kaasa soomlaste kõrval nende väga raskeid päevi lahingutes suvel 1944. Need olid 3300 eesti vabatahtlikku noormeest Soome maa- ja mereväes. Aga nad õppisid tundma ka sellega soomlase sisu ja löid eluagseid sõprussidemeid. Soome kaitseväelased ja veteranid on nende suurt abi tänaseni tunnustanud, sest nad võitlesid nende kõrval. Pääle Eesti vabanemist on Soome riik soomepoisse igati toetanud, isegi nagu oma veterane.

Kui suur enamus nendest vabatahtlikkudest tuli tagasi Eesti pinda kaitsma hilissuvel 1944, siis rahvas andis neile nime *soomepoisid*, sest enamus neist olid alles kahekümne-aastased. Pääle sõja lõppu suurem osa neist pandi Venemaa orjalaagritesse, ja siis alles hiljem sai enamus kodumaale. Teised soomepoisid olid üle maailma laiali, kuid peamiselt aga Rootsis või Põhja-Ameerikas. Kanadas elas 1970 veel üle 200 soomepoisi. Praegu toetab Soome kõiki soomepoisse kodumaal (neid on elus 54) ja invaliid - veterane väljaspool. Kuna kõik veteranid hääbuvad vaikselt, siis võib arvata, et soomepoisse on veel elavate kirjas umbes kaheksakümmend.

Torontos organiseerunud soomepoisid lõpetasid tegevuse 2015, aga kustumatu veterani sõprus kutsub neid ikka kokku kord kuus kohvilauda Torontosse. Loomulikult osavõtjate arvu poolest on olnud vähenemine. Nii oli viimasel kuu kokkutulekul, (teisel neljapäeval kuus) neli veterani, kelle vanused kokku ulatusid välja 375 aastani. Aga nad ütlevad, et peavad ikka veel teatavat sidet soome veterani-dega Soomes ja soomepoistega kodumaal, ja „käime siin ikka kord kuus koos“. Kuna elukogemused ja vanus näivad soodustama elavat objektiivset keskustelu, siis nendel kõneainest kunagi puudust ei ole olnud.

Ylo Mark Saar

Pildil on :

*Erich Rämmeld,
Edgar Marten,
Raffi Moks ja
Ylo Mark Saar*

EESTI VABARIIK - 99

MIHKEL AREN –VÄIKE KAPRAL

Ühes tagasihoidlikus paljulapselises raudteelase peres 1902. aastal Valga linnas teise lapsena sündinud rahutu poisike Mihkel lahkus 14-aastasena kodunt, et Tallinnas iseseisvat elu alustada. Ilmavaatelistel võitluste keerises tõmmatakse poisike Mihkel punaste leeri, kus saksa okupatsiooniväed ta punakaartlasena tabavad ja koguni surma mõistavad. Otsus muudetakse, asendatakse vanglaga, kust pääseb alles Eesti Vabariigi tekkimisel.

Loomulikult liitub Mihkel uue Vabariigi sõjaväega, kus määratakse ratsaväkke ja ratsanikuna teeb kaasa sünge taandumise Narvast Kehrani. Siin liitub poiss-sõdur soomusronglastega ja legendaarse soomusrongi nr 1 võitlejana osaleb Tartu vabastamise lahingutes.

Tuntud Voldi lahingus tungib soomusronglane Mihkel Aren üksi vaenlase selja taha, et soomusronglaste dessanti päästa ja oma kergekuulipilduja -tuntud „Levis“- tulega surub punaste tulepunktid maha. Seepeale vaenlane taganeb, uskudes suurema üksuse pealetungi. Selle kangelasteoga Mihkel päästab oma rühmasuuruse dessandi kindlast hävingust. Ja selle eest annetakse talle Wabadusrist!

Viimases ägedas lahingus Valga suunal, kus soomusronglastel vastas Viljandi eesti kütipolk, langeb ägedas lähivõitluses meie „väike Kapral“ –nii kutsuti vaprat Mihklit soomusrongis. Tema juba jäänud külmunud keha õnnestub ära tuua paar päeva hiljem. Väike Kapral viiakse Tartusse ja sängitatakse hiljem Lähte kalmistule. Aegamööda tema kalm tallatakse, tehakse maatasa. Uhke sõjasangari haud unustatakse.

Laupäeval 18. novembril kogunes Lähte vanale kirikukalmistule rahvast, kes tuli mälestama Vabadussõjas langenud 17-aastat Mihkel Arenit, sõjapäevil tuntud „väikest Kapralit“. Tartu Kõrgema Kunstikooli tudengid aitasid taastada rauast risti, Tartu maleva kaitseliitlased korrastasid kalmu ning nagu kombeks – kõlasid ka kuuest püssist kolm aupauku sangari auks.

Kuid mille siis loo moraal? Aga selles, et kas võiksime olla kindlad, et kas äkki saabuvate segaste aegade korral on meil ka täna olemas need „väikesed kapralid“, kes ennastohverdavalt tegutsedes meie riigi au ja rahva tuleviku päästavad? Et uute põlvkondade ilmavaadet ja hoiakut meie – see tähendab nimelt Eesti keele, kultuuri ja rahvuse säilimise asjus ei kujundata mitte ainult üksnes väikeste taskuarvutite –telefonidega? Igal juhul meie lehe –Vaba Sõna – taha kogunenud vabadusvõitlejad ei ole kaotanud lootust, et on olemas küll need „väikesed kapralid“ ka täna, ja siin, meie keskel.

H.P.

KAITSEVÄGI

Suured segadused Venemaal lõpetas - muidugi ajutiselt - 1917 aastal toimunud nn Vene Veebruarirevolutsioon. Eesti mehed ajasid oskuslikult asja ja 24. veebruaril 1918 kuulutas Eesti Päästekomitee seadusliku rahvaesinduse - Maapäeva - nimel loodud Valitsusel - esialgu küll Ajutise - ja sai loa eesti päritolu sõjaväelaste koondamiseks Eestisse. 20. mail saadi aga juba hoopis tugevam luba - 1. Eesti polgu formeerimiseks. Tegelik Eesti rahvusvägede loomiseks loodi aga Eesti Sõjaväelaste Büroo Arnold Jürgensi ja hiljem lipnik Konrad Rotschildi juhtimisel. See büroo tegi 23. aprillil polkovnik Siegfried Pindingule ülesande asuda kohe kokku seadma eesti polku. Seega on polkovnik Pinding esimene meie rahvusväes teeniv sõjamees ja 23. aprill 1917 rahvusväeosade tegelik sünnipäev.

1917. aasta juulikuus toimus Tallinnas eesti sõjaväelaste esimene kongress. 50 tuhande eesti sõduri ja ohvitseri esindajad valisid Eesti Sõjaväelaste Ülemkomitee eesotsas Konstantin Pätsiga. Seda ülemkomiteed võib täie tõsidusega lugeda mitteametlikuks sõjaministeeriumiks, mis täitis kõiki neid funktsioone, mida täidavad iseseisvate riikide kaitseministeeriumid.

Kui Venemaal toimus 1917. aastal enamlik riigipööre, otsustas nimetatud Ülemkomitee koondada üksikud rahvusväeosad eesti diviisiks, mille ülemaks valiti suurte juhtimiskogemustega alampolkovnik Johan Laidoner. Loodud eesti diviisi oli koondunud 750 ohvitseri ja 35 tuhat sõdurit.

16. novembril 1918 otsustas Ajutine Valitsus riigi kaitseks kokku kutsuda vabatahtlikest koosneva rahvusväe, sama otsusega kuulutati välja ohvitseride, arstide ja sõjaväeametnike sundmobilisatsioon. See otsus oli esimene käsk vaba Eesti Kaitsejõududele. Ja seda loemegi Eesti Kaitseväge aastapäevaks, mida täie tõsiduse ja pidulikkusega igal aastal tähistame.

Kaitseväge 99. Aastapäeva tähistamine algas 16. novembril - nagu kombeks igal aastal - piduliku pärgade- asetamise tseremooniaga Kaitseväge Kalmistul.

Ja tänavuse, seega Eesti Kaitseväge 99. aastapäeva pidulik kontsert- aktus ja vastuvõtt Estonia Kontserdisaalis, kus Kaitseväge juhataja kindral Riho Terras tunnustas jooksva aasta õpingute ja teenistusedukuse eest gruppi allohvitsere ja ohvitseri, andsid selge vihje järgmise aastale, mil täitub maagiline aastanumber - 100!

KAITSEVÄGI 99

EESTI MEREVÄGI 99

Peale maavägede loomist oli selge, et Eesti mereäärse maana ei saanud toimida ilma sõjalise toetuseta merelt. Nii juhtuski, et Eesti Sõjaväelaste Ülemkomitee algatas meie oma mereväe loomise. Esimesed mereväe üksused – Eesti Sõjavägede Staabi Mereväe Jaoskond ja Mereväe Pataljon moodustati 28. veebruaril 1918. Need üksused küll lõpetasid oma tegevuse alanud Saksa okupatsiooni ajal, kuid novembris 1918 hakkas vabatahtlik relvaühendus Kaitseliit muu väljaõppe kõrval korraldama ka merekaitset.

13. novembril 1918 võeti Eesti okupeerinud Saksa sõjaväelt üle esimene relvastatud vahilaev, millele pandi nimeks Laine. Loodava mereväe esimene tõeline lahingulaev sai nimeks Lembit. Tegelikud merejõud asutas ametlikult sõjaminister 21. novembril 1918, mil nimetati ametisse Sõjaväe Staabi mereväe valitsuse ülem 2. Järgu kapten Rudolf Schiller. Seega Eesti Merejõudude loomise ametlik aastapäev on 21. november, mida Merevägi tähistas ka käesoleval aastal piduliku rivistusega kui Mereväe 99. aastapäeva. Teades, et järgmisel aastal täitub maagiline aastanumber 100!

„Tänane merevägi on enda tegemistes kindlam kui kunagi varem. Aasta kõrgpunktiks oli NATO 1. alalise miinitõrjegrupi ülema ja staabi ametikohtade mehitamine Eesti mereväelaste poolt. Järgmise kahe aasta suurim väljakutse on miinjahtijate moderniseerimine“ ütles mereväe ülem mereväekapten Jüri Saska.

METSAVEND ANTS KALJURAND - HIRMUSANTS

Legendaarse metsavenna Ants Kaljuranna (20.10.1917–13.03.1951) sajanda sünniaastapäeva järgsel hommikul kogunes mõnikümme inimest Pärnumaal Mihkli kirikaeda, kus tema mälestuskivi ette asetati pärjad ja meenutati punaterrori vastast kangelaslikku võitlust. Sellele järgnes Pärnus metsavendlust käsitlev ajalookonverents.

Nõukogude okupandid tabasid Kaljuranna 1949. a jaanilaupäeval ja hukkasid sõjaväetribunali otsusega 1951. a märtsis. Kuna tema hauda ei teata, avati 2011. a 10. juulil Kaitseliidu Pärnumaa maleva algatusel metsavenna auks mälestuskivi. Laupäeva hommiku karges jaheduses asetasid ühise pärja kivi ette nooremveebel Heiki Magnus, Eesti Endiste Metsavendade Liidu juhatuse esimees ja major Mehis Born, Kaitseväge toetuse väejuhatuse staabiohvitser.

Rahvasuus paremini teatud Hirmus-Ants, kodanlise nimega siiski Ants Kaljurand, jääb Borni sõnul Eesti metsavendade sümboliks, mis säilitab ülekohtuga silmitsi seistes meie eneseusku jääda eestlaseks ja käituda eestlasele kohase väärikusega. Borni seisukohalt peab ajaloo mõistmine looma aluse, mille põhjal riigikaitsjad kavandavad taktikat võimalike samalaadsete tuleviku olukordade tarbeks.

Meelis Malk, Kaitseliidu Lääne maleva Lihula üksikkompanii kaplan, kasutas palve lugemiseks 1914. aastal trükitud ja nüüdseks suureks harulduseks muutunud „Sõja palweraamatut”. Kaplan nimetas kümneid tuhandeid metsavendi eestluse kandjateks läbi poole sajandi pikkuse okupatsiooni.

Mihklist mindi edasi Pärnusse, kus osaleti Kuninga tänava põhikoolis korraldatud ajalookonverentsil „Ants Kaljurand 100”. Konverentsi avas kolonel Ilmar Tamm. Põhjalikult ettevalmistatud ettekannetega esinesid Eerik-Niiles Kross, brigaadikindral Martin Herem, Martin Andreller, Meelis Saueauk, Tiit Noormets ja Mati Mandel.

Kross rääkis oma ettekandes „Metsavennad hübriidsõjas – tähtsus, terminoloogia, kuvand“ Moskva ponnistustest, millega püütakse õigustada okupatsiooni ja näidata metsavendi bandiitidena.

Mullu avaldas NATO eelmine Euroopa vägede ülemjuhataja asetäitja kindral Richard Shirreff raamatu „Sõda Venemaaga”. Lähituleviku sõjastsenaarium jutustab Venemaa rünnakust Leedule ja NATO probleemist sellele vastu astumisel. Sõja võitmisel etendab olulist rolli Balti riikide metsavendade kogemusele toetuv vastupanu vaenlase tagalas. Sama traditsiooni rõhutab Tom Clancy „Ülemjuhataja”. Selleski raamatus toimub sõda Leedu pinnal. Kuid kolme riigi metsavendade kogemus ja USA eriüksuslaste oskuslik tegutsemine tagavad võidu venelaste üle. Tänavu juulis avaldas NATO oma kodulehel lühikese dokumentaalfilmi Balti riikide metsavendadest.

Väikeriikide metsades suudeti palju aastaid vastupanu osutada. Kahtlematult on sellel teadmisel tänapäeval nii psühholoogiline, praktiline kui ka sümboolne väärtus. Kross ei kahtle, et liitlaste peakorterites osatakse teadvustada metsavendade tähtsust ka Eesti hetkeseisu kaitsevõimet arvestavalt.

Mõistagi jäävad metsavennad venelaste narratiivile risti jalgu - nad ei sobitu mitte ühegi kandi pealt Moskva legendiga sellest, kuidas Eesti, Läti ja Leedu liitusid vabatahtlikult Nõukogude Liiduga.

Et venelaste aastakümnete pikkuse eksitava propaganda läbipaistvus Moskvale ärritavat muret tekitab, ilmestab suurepäraselt ka nende reaktsioon NATO dokfilmile. 13. juulil ütles Vene välis-ministeeriumi pressiesindaja Maria Zahharova, et NATO levitab teadlikult tolle filmiga ajaloo-võltsingut, millega tahetatavat revideerida Nürnbergi kohtu tulemusi.

Venelased tunnetavad moraalse kahju tekitamise ohtu, sest Putin on kogu oma valitsemise aja kestel kasutanud fašismi üle saavutatud võitu vene rahva riikliku identiteedi konstrueerimiseks.

Tähelepanu vääriv oli Krossi ettekandes ka osundamine venelaste sõnakasutusele, millega mõnigi kord minnakse endale aruandmata Eestiski kaasa. Nii Vene asepeaminister Dmitri Rogozin kui välis-ministeerium nimetavad metsavendi kui „fašistlikud jäänuseid” (фашистские недобитки). Sõdides

sõja järel anastatud maades nn „fašistlike jäänuste“ vastu, õigustas NSV Liit valimatult ükskõik mis-suguseid inimsusevastaseid kuritegusid.

Metsavennad olid inimesed, kes võitlesid relvastatult aastatel 1940-1941 ja 1944 septembrist venelaste poolt okupeeritud territooriumil Eesti Vabariigi iseseisvuse eest. Nad olid valdavalt endised kaitse-liitlased, kooliõpetajad, talunikud. Nende kirjeldamine kurjategijatena ei ole õige. Samuti pole õige neid kujutada kasimatutena: räbalatesse rietatult, pesemata, habet ja juukseid ajamata. Kaasaegsete jutustuste põhjal oli metsavendade välimus sageli parem, kui keskmisel külaelanikul.

Riigikohus on võtnud seisukoha, et enda varjamine metsas oli vajalik võitluseks Eesti Vabariigi iseseisvuse eest ja eesti rahvale tehtud ülekohtu vastu. Kusjuures riisumisi panid riikliku omavoli ohvrid varjamise ajal toime hädaseisundis. Oma sõna on 2004. aastal öelnud ka Euroopa kohus, mis võttis metsavennad enda kaitse alla. Riigikogu avaldas 2014. a tunnustust isikutele, kes tegutsesid Nõukogude Liidu või natsionalistliku Saksamaa okupatsiooni aastatel Eesti Vabariigi de facto taastamise nimel.

Juhan Reigo, kes oli alates 1942. aastast rahvusliku vastupanuorganisatsiooni Vaba Eesti Võitlusrühm liige ja märtsist 1944 Eesti Vabariigi Rahvuskomitee asutajaliige ning sekretär ütles: „Me ei ole ennast poliitiliselt Saksamaaga sidunud. Meie käed on poliitiliselt vabad ja võime ennast sakslastest lahti raputada siis, kui selleks on soodus moment.“

Muidugi kõik see ei sobi vähimalgi määral väitega, et „okupatsiooni ei olnud“ ja jutuga „vabastamisest“. Vene Föderatsioon tegi 20. juulil OSCE alalises nõukogus ametliku avalduse NATO video kohta, millele Balti riikide saadikud esitasid venelastele väga soliidse vastulause. Selles rõhutati, et metsavendade võitlus polnud mitte üksnes üllas, vaid ka legaalne, õigustatud ja suunatud okupatsioonist vabanemisele. Sama avaldusega meenuti NSV Liidu süstemaatilisi ja laiaulatuslikke repressioone Balti riikide elanike kallal. Ühtlasi tehti viide Euroopa kohtu otsustele, mis on säärase teguviisi hukka mõistnud. Muidugi kõik see ei sobi vähimalgi määral väitega, et „okupatsiooni ei olnud“ või jutuga „vabastamisest“.

Konverentsi mõtte algataja Mehis Born tänab kõiki oma toimkonna inimesi: Martin Andreller, Karri Kaas, Heiki Magnus, Mati Mandel, Margo Sai, Tiina Tojak. Mälestuspäeva rahastasid: Eesti Endiste Metsavendade Liit, Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum, Eesti Vabadusvõitlejate Liit, Kaitseliidu peastaap, Kaitseliidu Pärnumaa malev.

Pildil: Virumaa rühm

RELVASTATUD VÕITLUSE LIIT – RVL

METSAVENNASÕDA EESTIS

1944 aasta sügisel kehtestati Eestis uuesti Nõukogude Liidu okupatsioonivõim. Tuhanded endised kaitseliitlased, omakaitsealased ja Soome või Saksa sõjaväes teeninud pidid ennast varjama. Elati lootuses, et Lääs eesotsas USA-ga pärast sõja lõppu sunnib okupandi ida-Euroopast välja ja ehk siis on võimalik ka Eesti iseseisvus taastada. Hakati varjuma, ja koos relvaga. Usuti 1941 aasta suvesõja kordumist. Algasid keerukad metsavenna-sõja aastad.

Eestis vastupanu-tegevust saksa okupatsioonivõimule ei esinenud. Mõningat tegevust näitasid küll nn. punapartisanid, kes oli Venemaalt saadetud siia luureandmeid koguma ja lihtsalt saboteerima. Metsadesse varjunud võitlejad – metsavennad – mõistsid, et ainult üksi või koguni oma grupiga ei ole võimalik Nõukogude võimu Eestist välja saada. Oli vaja koguda mehi ja relvi, ühineda üksusteks. Ja oli vaja tõsta rahva moraali – julgustada inimesi vastupanu toetamisele.

Tuntuim ja planeeritud tegevusega vastupanugrupp oli Läänemaal loodud Relvastatud Võitluse Liit RVL. Selle rühma asukoht oli Kivi-Vigala põlislaanes, Konuvere ja Tiduvere külade lähistel, kuhu Põrgupõhja- nimelise punkri ehtasid 1946 aasta keskpaiku metsavennad Endel Redlich, ja Elmar Valge, hiljem liitusid nendega Helmut Valdma ja Viktor Rumjantsev.

See rühm ei olnud sõjalise ülesehitusega, kuigi tegutsemise aluseks oli korralik põhikiri, millega määratleti võitlusüksuse struktuur; alluvussuhted ning käsuliin. Nii näiteks pidi Põhikirja kohaselt Üldjuht andma aru ainult Eesti Vabariigi seaduslikule valitsusele. Oli koostati juhend, milles määratleti ära allüksuse juhi võimupiirid ja kohustused, juhised olid ka lihtliikmetele. Organisatsiooni juurde kuulus Julgeolekukohus, mis pidi õiguslikult lahendama organisatsiooni liikmete ja ka vaenlaste süüasju. Kohtuliikmeid nimetas ametisse üldjuht, kes andis neile ka arutamiseks juhtumid. Julgeolekukohtuga hoiatati värbamisel uusi liikmeid. Enamikel juhtudel allkirjastati siis ka vaikimistöötus. Liikmeid valiti tavalist elu elavate, kuid usaldusväärsete inimeste seast.

Niisiis oli organisatsiooni põhieesmärgiks määratud hetkel astuda võitlusesse okupatsiooni-režiimiga. Seepärast oli grupi eesmärgiks leida toetajaskonda ja liikmeid üle kogu Eesti. Liikmeks astuja pidi peale organisatsiooni põhimõtete ja põhikirjaga tutvumist täitma liikme-ankeedi isikuandmetega koos aruandega tegevuse kohta eelnenud okupatsioonide ajal. Tuli ka kirjeldada erialaseid oskuseid ja kindlasti pidi valima ka varjunime.

Grupi suurem laienemine toimus 1947 aasta suvel ja sügisel. Siis liitus organisatsiooniga mitu inimest, kes olid piisavalt võimekad ja laia tutvusringkonnaga. Kuid vähene salastatus ja oma tegevuse kajastamine nimekirjades ning mitmesugustes dokumentides ja paberil sai aga saatuslikuks.

Nii toimus 31. detsembril saatuslik rünnak Põrgupõhja punkrile. Rünnak oli ootamatu, valveteenistus puudus ja meeskond magas aastavahetuse pidutsemise tagajärgi välja. Punkri asukoha andis oletatavalt välja metsavend Kalju Helit, kes oli langenud vangi ühe ebaõnnestunud pangaröövi käigus. Kuid novembris ja detsembri alguses oli Julgeolek tabanud veel kaks metsavenda, kes samuti teadsid Põrgupõhja punkri asukohta. Nii et igal juhul oli ründajatel tee objektile teada.

Peale punkri hävitamist jäi küla ja kogu ümbrus jälgimise alla, juurdepääsuteedel liikusid Julgeoleku patrullid – oodati veel punkrisse tulijaid. Lahingus hukkusid Asta Jõesaar ja Jaan Roosi, Konuvere külas hukkus Oskar Marting. Esimese jaanuari hommikul leiti läbiotsimise käigus Paekülas ühest talust Helmut Valdma, kes samas ka maha lasti.

Jaanuaris algas üle-eestiline metsavendade arreteerimine. Ülekuulamistel piinamistega väljapressitud nimede alusel koostati arreteerimisnimekirju. RVL-i keskuse liikmed suundusid samal ajal teise valla serva, Uhja küla lähistele. Seal oli ennast juba eelnevalt varjanud Mihkel Ellermaa koos oma naise ja naise-venna Aleksander Iilauga. RVL-i liige Valentin Rahe oli pärit Uhja külast.

Peale mõnekuulist varjamist, suunduti edasi Soontagana piirkonda, Emmosse, kuulsa Hirmus-Antsu – Ants Kaljuranna – tegutsemispiirkonda.. Seal oli RVL-il kaks tugipunkti, kus aktiivsemad liikmed Endel Karell ja Viktor Rumjantsev pidasid gruppide vahel sidet. On teada, et koos Ants Kaljuranna meestega plaaniti Lihula vallutamist – nimelt seal kinnihoitud arreteeritute vabastamiseks. Olevat plaanitud koos ka jaanipäeva rahvuslikku tähistamist 1948 aastal. Kuid kuna juba peo planeerimisel märgati ümbruses liikumas Julgeoleku-mehi, otsustati piirkonnast lahkuda.

Metsavend Ants Kaljurand -Hirmus Ants- organiseeris ühe peatuspaiga kusagil Parasmaa küla lähedal. Sealt edasi hakati rajama tugipunkti Kessu rabasse, kuid ka sealt tulipeagi lahkuda. Oma osa selles oli metsavend Annus Peetmanni hukkumine 15. augustil, ja kohtumisel marja-korjajatega, kus üks ema ja tütar kohtasid metsavendi. Tekkis jälle üks paber – marjakorjajad kirjutasid alla vaikimistöotustele!

Kessu – Topilt suunduti edasi Vana-Vigala külje alla, kust sooritati Vigala raudejaama side-jaoskonna raharööv – saadi ligi 20 tuhat rubla. Peale 25 septembrit hakati rajama talvepunkt Lāti Käntumetsa. Tekkinud rahadega saadeti talvevarustust täiendama Lembit Mulk ja Aksel Grossberg, kes läksid Kullamaa valda, Kastja külla, Saueaugu tallu. Perenaine Nelli Altmäe oli varemgi metsavendade toiduvarude eest hoolt kandnud, pealegi külavolinikuna omas ülevaadet külas toimuvast. Tema vend Hans oli aga värvatud julgeolekuagendiks koodnimega „Reks“, kellele oli antud konkreetne ülesanne – selgitada välja grupi liikmed, nende relvastus ja peidupaik. Selle ettekande põhjal saadi Kullamaa vallas kätte metsavennad Mulk ja Grossberg. Nende läbiotsimisel leiti 107 padrunit, kaks püstolit, kuid kui mis lõige tähtsam – RVL-i programm – põhikiri, käseembleem ning joonistusi „staabilaagrist“. Kohapeal tehti algust ülekuulamisega. Mõlemad rääkisid, et varjavad ennast Endel Redlichi grupi laagris asub Looitsa metsamassiivis, Vigala vallas. Lisaks tunnistasid nad üles ka E.Redlichi juhtimisel sooritatud „terroriaktid nõukogude aktivistide vastu ja erinevad riigi ja kooperatiivi-varade röövimised“.

Ülekuulamisel saadud informatsiooni põhjal alustati juba kolm tundi hiljem „sõjalis-tšekistlikku“ operatsiooni RVL-i laagri hävitamiseks. RVL-i liikmetel õnnestus haarangust väljuda, langenutena kaotati kaks meest – Mihkel Soosalu, kes sooritas haavatuna enesetapu, ja Eduard Mulk. Sealt edasi jaguneti kaheks: Endel Redlich koos Elsa Mesneri ja Arnold Laansooga suundus Kullamaa valda, ülejäänud aga Pärnu- Jaagupi külje alla, Ertsma punkrisse.

Sinna suundunud metsavennad hoidsid sidet mainitud Vistra talu juures. Olles sidemeheks RVL-ile, oli Arnold Läänemägi samas ka julgeoleku agent. Veebruari keskel 1949 aastal oli Julgeolek tuvas-
tanud RVL-i Keskuse paiknemise Pärnu - Jaagupi lähedal ja võttis piirkonnas toimuvad liikumised jälgimise alla. 27. veebruaril rünnati punkrit ja lahingu käigus langesid pea kõik punkris viibinud. Mihkel Ellermäe arreteeriti haavatuna, Jüri Reidla ja August Jaakson suutsid välja murda. Endel Redlich sai surma arreteerimiskatsel, 29. juunil samal aastal. Arnold Laansoo leiti surnuna 29. mail 1952 ja Elsa Mesner arreteeriti mõisteti vangi (hoolimata oma agendiks olemisest). Endiseid liikmeid jälitati veel aastaid.

RVL-i liikmete värbamine lõppes peale 31 detsembril 1947 toimunud Põrgupõhja punkri hävitamist. Sealt edasi Keskuse liikmed tegelesid peamiselt endale piisavalt turvalise koha leidmisega ja laienemine ning koordineeritud tegevus lõppes. Kuid. 1948 aasta suvel kaalusid Audru, Sauga, Are ja Hal-
linga metsavennad ühinemist RVL-iga. Mihkel Soodla oli organisatsiooni põhimõtteid tutvustanud ja otsustati suurem nõudpidamine korraldada.

Koosolek otsustati teha 31 augusti hilisõhtul Audru vallas, Malda metsas. Kohtumispai-
k ja sellega seonduv info pressiti aga ühelt Arnold Leetsaare grupiga seotud mehelt välja ning kuigi sellest õigel ajal teada saadi, ei jõudnud hoiatus kõigi metsavendadeni. Ants Kaljuranna ja Ilmar Hendriksoni mehed said hoiatuse kätte, kuid Ilmar Reimets ja Elmar Jäärats ei saanud ja langesid julgeoleku ha-
rangus, koosoleku koha lähedal.

Julgeoleku materjalidest, selgub, et ainuüksi 1948 aasta jooksul tapeti või arreteeriti 167 RVL-i liiget või organisatsiooniga seotud inimest - 9 Keskuse liiget, 6 maakondade juhti, 16 vallaorgani-
satsioonide juhti, 93 lihtliiget ja 43 toetajat.

RVL ei jõudnud laieneda üle-Eestiliseks, küll oli liikmeid aga hinnanguliselt umbes 500 ja kindlasti ei alahinnanud julgeolek organisatsiooni. Kõige parem näide on selles, et 1958 aastal oli julgeolekus arvel veel 196 endist RVL-i liiget. 50 hukkusvõitlustes.

RVL ei olnud mõeldud otseseks sõjategevuseks, põhieesmärk oli vajadusel koondada võitlus-võimelised inimesed üheks löögiüksuseks. Eesmärk oli hoida rahva moraali, anda lootust vabadusele. RVL-i tegutsemine lõppes veebruaris 1949.

M. Andreller

MAESTRO UNO UIGA – VABADUSVÕITLEJA

17. novembril 2017, mõned päevad enne oma 92 sünnipäeva, lahkus meie hulgast Kooride juht, Muusikaõpetaja, Tartu Vabadusvõitlejate Ühenduse juhatuse liige, Valgetähe teenetemärgi kandja, Üldlaulupidude Korraldaja.

Uno Uiga oli Tartu Poistekoori kese, olulisim hing, kes tõmbas oma särava isiksusega kaasa sadu ja tuhandeid koorilauljaid. Eesti Vabadusvõitlejate Liit aga on eriliselt tänulik Unole, kes kutsus ellu – õigemini laulma meie oma -nimelt Vabadusvõitlejate meeskoori. Esimesele kooriharjutusele 1999 aasta sügisel kogunes 18 meest, koori repertuaaris olid kunagised sõduri- ja rivilaulud, isamaalised laulud, looduslühirilised laulud.

Koori hiilgeaegadel oli repertuaaris koguni 106 laulu. Koorimehed jäid kordama dirigent Uno tõsise näoga öeldud hoiatust, et kooriharjutuselt võib puududa ainult siis, kui tood oma surmatunnistuse ja paned selle tema klaveri nurgale!

Nagu kõik nende aastakäikude eesti poisid oli ka Uno sõjas, aga tema sõjatee lõppes Narva rindel, kus kukkus sõjavangi. Keeruliste seikluste ja sobiva julgusega pääses Uno nii sõjavangilaagrist Karjalas kui tööpataljonist-vangilaagrist Sillamäel

Uno Uiga õppis Tartu muusikakursustel lõpetas Tartu MK koorijuhtimise erialal, samas õppis ka laulmist. Uno Uiga õppis ja lõpetas 1957 aastal Moskva tähtsa Gnessinite- nimelise Muusika-pedagoogilise kooli, kus hiljem käis veel end täiendamas.

Uno Uiga töötas Tartus muusikaõpetajana mitmetes koolides, on samas olnud mitmete kooride asutaja ning dirigent. Uno oli ka meie üldlaulupidude korraldaja ja üldjuht, algayas poistekooride laulupeo tava.

Uiga on juhatanud 1950 alates koore piirkondlikel laulupäevadel Eestis, Lätis, Leedus ja Soomes. Eriti tähendusrikas oli kontsertmatk Rootsi, külla relvavendadele. Mitmete aunimetuste hulgas peale Valgetähe medali oli Unot austatud veel nagu Aasta Õpetajat, Tartu aukodanikku, Eesti Meestelaulu Seltsi auliiget ning Tartu Suurtähe teenetemärgi austatud kandjat.

Uno Uiga lahkus. Eesti Meestelaulu Selts, paljud koolid, kus ta laulmist õpetas mälestavad oma lugupeetud juhti, dirigenti ja innustajat. Erilise lugupidamise ning leinaga mälestab oma endist innustajat, tulihingelist isamaalast Tartu Vabadusvõitlejate Meeskoor koos oma keskuse – Eesti Vabadusvõitlejate Liiduga.

Ivar Künnapuu

VAINO KALLAS – 90

10. novembril tähistati Pärnu Eakate Hooldekeskuse suures saalis ühe erakordse eestlase juubelit – Pärnu mees Vaino Kallas saab 90.aastaseks!

12.novembril 1927 Pärnumaal sündinud, tänaseks seega auväärses eas ja hõbedaste juustega Vaino Kallas on sedavõrd paljunäinud mees, et kirjutab oma loo kui laienduse põlvkonnakaaslastele elulooraamatusse “Mööda käidud teed”, nüüd võib ta sinna lisada tunnustusena kodulinna Pärnu vapi-märgi kavaleriks saamise.

Kõrgeim tunnustus, mis Kallase kuue revääri ehib, on talle kui vabadusvõitlejale 2002. aastal presidendi annetatud Kotkaristi Kuldrist.

Oma äärelinna kodus on Kallas kirjutanud teisigi, 20. sajandi keerulisi ajaloosündmusi käsitlevaid raamatuid, näiteks “Eesti koolipoisid Teises maailmasõjas”, “Igavesti noored”, “Kahe sõja vahel”, “Eesti sõjameeste Pärnu ühendus” ja loonud poolsada laulu, millest levinuimad on “Kodulinn Pärnu”, “Pärnu valss”, “Sinimäed” ja “Lennuväepoiste laul”.

Lennuväepoiste hulka kuulub Vaino Kallaski.

Sõtta 16aastasena! Saatus tahtis, et 1927. aastal sündinud Eesti poisse haaras sõjamasin 1944. aasta mobilisatsiooniga. Häädemeeste vallas Krundikülas sündinud, toona Pärnu tööstuskooli 16aastane õpilane Vaino Kallas oli just selle aastakäigu mees, järgmist sünnipäeva pidas ta Sõrve säärel võideldes, seljas *Luftwaffenhelfer*’i munder Need noorukid olid kasvanud üles ja koolis käinud Eesti Vabariigis, sel ajal oli isamaaline kasvatus koolides enesestmõistetavalt väga tugev.

Häädemeeste koolis, kus ta õppis, oli tugev noorkotkaste organisatsioon, mitmed meesõpetajad olid Vabadussõja läbi teinud ja kasvasid noori isamaalisuse vaimus. Juba see, et need noored mehed olid läbi elanud 1940.- 41. aasta sündmused, oli ajendiks minna sõtta, kostab Vaino oma elukäiku kaaludes, ning lisab, et sellepärast ei tulnud tema ega keegi kaaslastestki mõttele mobilisatsioonist kõrvale hoida.

Tänapäeva 16aastastele ütleb Kallas, et kui nad tahavad oma kodumaad Eestit hoida ja enda rahvust säilitada, tuleb ohu korral selle kaitseks välja minna, mingit valikut siin ei ole ega saagi olla.

Oma elukäiku tagantjärele meenutades on Vaino Kallas tänulik oma kaitseinglile, mis oli tema pea kohal nii Kuramaa kotis kui Sõrve lahingutes, aga hiljem Norilski NKVD filterlaagris ja Sillamäel Stalini käsul uraanirikastustehast ehitadeski.

Sõrve lahingutes oli mitu korda lõpp silmaga näha, ühes lahingus kukkus mulle venelaste 80millimeetrine miinipildujamiin otse jalgade ette, aga ei lõhkenud. Ja ükskord, minnes üle lageda välja, tulistasid venelased meid kerge kahuriga, mürsk lendas mul põsest mööda, meenutab Vaino

Võõras mundris teenimise eest Siberis NKVD sõja-filterlaagrite katsumusi läbi tehes, alalises teadmatuses ja ülekuulamiste hirmus elades masendas teadmine, et inimelu ei maksa absoluutselt midagi. “Ühe hea vatikuue eest võidi sind vabalt maha lüüa ja keegi ei iitsatanudki selle peale,” mainib Kallas. “Mulle taheti tehase viienda korruse aknast pähe lasta nelja suurt kokkuseotud telliskivi, need kukkusid otse jalgade ette. Nii et jällegi oli õnn ära pääseda, ja neid juhuseid on veel.”

Laulurõõmuga edasi!

Loomisrõõmuga valmivad Vaino Kallasel laulud, mille nii Eesti sõjameeste Pärnu ühenduse meeskoor, naisansambel Kadri kui solistid on oma repertuaari võtnud. Ühenduse meeskooriga astub autori tihti lavale, kaasa laulma, tänuks publiku siiras aplaus.

Laserplaadile “Laule kodust ja kodumaast” ongi salvestatud Kallase viisidele, sõnadele ja esituses arvutimuusika saatel üle 20 laulu.

“Laulud tulevad juba lapsepõlvest, minu isa Andrei Kallas oli suur muusikaarmastaja, mängis Häädemeeste pasunakooris ja juhatas seda. Kasvasin muusika sees, sest orkester harjutas meie kodus, olin kuueaastane, kui hakkasin isa orkestriga koos väikest trummi lööma,” meenutab Vaino Kallas.

Hiljem mängis Kallas isa orkestris muidki pille, aga viise-sõnu kirjutama hakkas 1950. aastatel, kui tökohustused hõlmasid kaugsidet ja raadioreleeliini.

Vahepeal tuli teine hobi, amatöörradio saate- ja vastuvõtuseadmete konstrueerimine ja radio-amatöörism, aga enne pensioniiga hakkas Vaino jälle muusikat tegema..

Pärnu linna vapimärgi saamise kohta luges Vaino Kallas Pärnu Postimehest.

“Ma ei leia, et minu tegevus oleks erinenud kellegi teise linnainimese tegemistest, on ju palju neid, kes on palju teinud, neid pole üles leitud. Kohkusin ära, kui ma seda ajalehte nägin,” ütleb reipaks ja teotahteliseks jäänud mees, kellele omal ajal on omistatud teenelise sidetöötaja aunimetus ja kes pöördelistel aastatel 1990-1991 aitas valitsuse ettepanekul luua alternatiivseid sidesüsteeme.

90. sünnipäeva puhul pidulikul kontserdil esinesid Eesti Sõjameeste Pärnu Ühenduse mees-ansambel Helle Kullamaa juhatusel, naisansambel Kadrid ja segaansambel Maarjahein Krista Jalamgo juhatusel ning mehed hääled Lembit Poobus ja Maidu Maamees. Loomulikult oli saal kuulajaist tulvil, esitatud laule tervitati üksmeelselt vägeva aplausiga.

Juubilarile anti üle Pärnu linnapea ja Eesti Vabadusvõitlejate Liidu tänukirjad. Õnnitlejaid oli Soomest ja Rootsist, aga ka saalitäie linnarahva poolt. Õnnitlusi oli juubilarile saatnud Pärnu Linna Volikogu ja linna-valitsus.

Loomulikult istusid kallid kutsutud külalised veel kallima juubilariga peale aktust ja kontserti ka pidulauda teadmiseks, et on olemas täiesti kinnitatud kuuldusi, et Vaino Kallasel, vaatamata saabunud juubelieale on kavas teoks teha veel mitmeid ettevõtmisi küll kirjanduse, kuid küll ka muusika vallas. Jääme huviga ootama!

H.P. – Pärnu lehest.

100 AASTAT

VE NE IMPEERIUMI VERISTE MOONDUMISTE ALGUSEST

300 aastat kestnud Romanovite dünastiale allunud Vene Impeerium jõudis ca 100 aastat tagasi veebruaris 1917 veriste aegadeni.

Selle 300 aasta jooksul on läbitud moondumisi on olnud tervelt kuus:

- 9 kuud ehitati demokraatlikku vabariiki, kuid I Maailmasõda takistas
- 6 aastat tehti endistel Vene Impeeriumi aladel algust Lev Trotski ja Vladimir Lenini maailma revolutsiooniga
- Järgnes 29 aastat Jossif Stalini laagrite ja rahvavaenlaste kommuunriiki,
- 38aastat - Kremli vanakeste aeglaselt riigikapitalismiks muutuv riigisotsialism
- 8aastat - Boriss Jeltsin uue Vene vabariigi loomist
- 18 aastat – kestab Vladimir Putini Impeeriumi taastamise püüe ...

Täna 100 aastat ollakse jõutud punkti, kus VVP otsustas 18.03.2018. kandideerida.

Asenduskandidaadid - VVP-le (07.10.1952, Leningrad):

Kaitseminister Sergei Shoigu (21.05.1955, Tõva) ja kindral-leitnant Aleksei „Krimm“ Djumin (28.08.1972, Kursk), endine asekaitseminister ja praegune Tuula kuberner.

1. VVP läheb valimistele V valitsemisajaks

Kremli ringkondades on suvest saadik tõusnud 4 arvestatavat jõudu:

1. VVP ja rikkurid Rotenbergid (üks vendadest Soome kodanik) ning Timtchuk, Rahvuskaart
2. Sergei „Shamaan“ Shoigu ja tema alluvad sõjaväest ning endised alluvad MЧC-ist, ka tasakaalukamad rikkurid
3. Igor „Rosneft“ Setchin ja tema alluvad Igor „Strelkov“ Girkin, Aleksandr Borodai (Lugadoonia algsed tegijad), väga võimalik ka Konstantin Zatulin ja Ramzan Kadõrov jne
4. Dmitri „Riigil raha ei ole“ Medvedev ja veidi liberaalsemad valitsuse liikmed ning rikkurid Usmanov, Miller.
5. „Nähtamatud“ – FSB ja siseministeeriumi liinis.

Midagi skandaalidest ja skandaalikestest

1. Tsaar Nikolai II ja tsaari perekonna tapmise lugu.

Vene õigeusu kirik otsustas kuulutada Nikolai II pühakuks ja paigutada tema säilmed Peterburi Iisaku katedraali. Selleks tuli täpsemalt tuvastada säilmete identsus.

Lõplik väljakuulutamine pidi toimuma 02.12.2017 kirikukogu pidulikul lõpuistungil, kuhu oli rääkima kutsutud ka VVP.

Enne üldkogu võttis aga ajakirjanduses sõna piiskop Tihhon (Shevkunov), kes teatas, et tuleks tuvastada, kas tsaari perekond ei sattunud mitte „rituaalse mõrva“ ohvriteks.

Selle peale lahvas suur skandaal, sest ennast solvavalt puudutatutena tundsid kõik Venemaa eliiti kuuluvad juudid - termin „rituaalne mõrv“ kuulub Venemaal XX sajandi alguses toimunud juute raskelt süüdistanud kohtukaasuste juurde.

Kreml noomis kirikutegelesi, VVP ei läinud kirikukogule esinema, teema jäeti ürituse päevakorrast välja ning piiskop Shevkunov teatas ajakirjanduses, et tema mõtles „rituaalse mõrva“ all „kommunistide poolset rituaalset mõrva“.

Kuna nn kommunistid tapsid oma ohvreid kõikvõimalikul moel ja põhjustel ja ka ilma põhjusteta, siis terminit „rituaalne mõrv“, mis tähendab «ohvri elusalt verest tühjaks joosta laskmist», nende ohvrite suhtes ei ole kasutatav.

Aleksandr Bastrõkin'i inimesed aga teatasid: «Meie uurime „rituaalse mõrva“ võimalust ikka edasi». Skandaal kestab ...

2. Igor „Rosneft“ Setchini ja endise ministri Aleksei Uljukajevi vaheline tüli.

Härri minister olevat nõudnud oma allkirja eest 2 miljonit dollarit altkäemaksu.

Tegelikult olevat „Rosneft“ rahapuuduses. Vladimir Jevtushenkov'ilt, kes pandi kodu-aresti, rekviireeriti kohtu otsusega „Bashneft“. Setchin nõudis selle „Rosneftile“. Suurust ja võimsust juurde saanud „Rosneftist“ otsustati panna 20 % müüki. Osaku ostis ära Jeemenis registreeritud ettevõtte. Raha laekus „Rosnefti“ arvele. Seejärel ilmnas, et Jeemeni ettevõtte kuulub tegelikult „Rosneftile“ ja kogu tegevus osutus lihtsalt juurdetrükitud raha pesuks.

Minister Uljukajev, Medvedevi meeskonda kuuluv isik) aga olevat keeldunud oma allkirja andmast „Bashnefti“ omastamisele. Hiljem sunniti, aga vimm tema vastu jäi.

Uljukajevile sokutati „Rosnefti“ kontoris kätte raske spordikott ja talle öeldi (advokaadi ütluste järgi), et selles on veinid Setchinile kuuluvalt viinamäelt.

Seejärel ilmus lagedale FSB komando ja viis ministri kaasa. Põhjus – spordikotis olevat hoopis olnud nõutud altkäemaksu - 2 miljonit dollarit.

Prokurör nõudis Aleksei Uljukajevile karistuseks 10 aastat kinnipidamist ja suure raha-trahvi. Uljukajev ja advokaadid aga kinnitavad, et Uljukajev on spordikoti afääris süütu.

Skandaal kestab ...

3. Vene spordi dopingukahtlustused

Vene riik sai dopingukahtlustuse – kahtlustuse riiklikult suunatud dopingu tarvitamise eest sportlastele. ka olümpia spordialade sportlastele.

25.02.2018 algavatel Pyeongchangis XXIII taliolümpiamängudel tohivad „puhtad“ vene sportlased esineda iseenda nimel ja Olümpia lipu all ning autasustamisel saada kuldmedal kätte Olümpia hüm-niga.

Sotchi olümpiamängude esikohtadest ja paljudest medalitest on Venemaa dopingusportlastel tulnud loobuda.

VVP-le on see kõik väga suureks löögiks ja alanduseks. Alandamine kestab ...

4. Süüria sõda

Süüria sõda ISISi vastu kuulutati lõppenuks, kuid rahu riigis ei ole. Iga päev saabub Moskvasse teateid hukkunud sõjaväelastest kuulsast riiklikust „Eraväest Vagner“, allatulistatud kopteritest või siis päris sõjaväe luurajatest ...

Ligi 40 relvastatud rühmitust, või armeed ei suuda rahutingimustes kokku leppida. Küll räägitakse sellest Astanas, Sotchis, Genfis.

5. Ukraina sõda

Kreml ütleb: „Ich tam net“. Kogu muu maailm ütleb –, „ichtamnetid“ olid nii Krimmis kui ka Lugadoonias ja nad on alati esirinnas.

Igor „Strelkov“ Girkin, Aleksandr Borodai kolisid Moskvasse ning asemele asusid Aleksandr Zahartcenko ja Igor Plotnitski asusid asemele. (Tõlge: *Ich tam net* – neid seal ei ole)

6. On veel üks väga kuum ja põletav probleem, millest ei räägita

1979 aastal korraldati A-laengu lõhkamine Donetskis Jenakijevo linna lähisel asuvas kaevanduses „Junkom“, kui kaevurid koos perekondadega olid viidud tasuta õlle ja sardellidega 10 km kaugusele rohelisele piknikule.

2001. kaevandus suleti, kuid kaevandusvee väljapumpamine jätkus. Pärast 2014. aastat, kui Jenakijevo jäi nn Donetskis Rahvavabariigi alale, pumpamine ikkagi jätkub.

Nüüd aga ei ole ei Moskvale ega ka Kiievil selleks enam raha. Nagu ka DRV –l. Pumpamine katkestati. Edasi toimuv: vesi uputab kaevanduse, toimuvad varingud ning põhjavesi saastub radioaktiivsete ainetega.

On kindel, et umbes 10 aastaga jäävad Ida-Ukraina ja sellega piirnevad Venemaa oblastid Lõuna-Venes ilma joogikõlblikust veest, kogu rahvas tuleb sealt evakueerida.

1990 – 1991 toimunud uuringute järgi on vedela klaasiga turvatud plahvatuse alal radiatsiooni tase ca 60 küriid isotoopide plutoonium - 239 ja ameriitsium - 241 tõttu.

Marju Toom

KOLONELLEITNANT

ERICH RINGVELD

28.01.1934 – 26.10.2017

Erich Ringeveld sündis 28.jaanuaril 1934 Läänemaal Kehtna vallas Keava alevis. Peale Õisu tehnikumi lõpetamist asus ta õppima selleaegsesse Kirovi-nimelisse Üldvägede Sõjakooli mille lõpetas laskurroodu komandöri ja mobilisatsioonikorraldajana. Järgnes õppimine tuntud Lesgafti-nimelise Instituudi kehalise kasvatuses sõjalises fakulteedis mille lõpetas 1969 aastal laskuri erialal. Laskespordis saavutas ta ka kohe meisterlaskuri tiitli, olles samas ka sõjapüssist kiirlaskmises sõjaväeringkonna meister.

Nõukogude ajal – 1957-1981 – jätkus teenistus sõjaväes ohvitserina, 1967 aastal koguni laskurroodu komandörina sõjalises konfliktis Kaug-Idas. 1970. aastal suunati ta teenistusse Ida-Saksamaale-selleaegsesse DDR-i – Dresdenis paiknevasse laskurpolku, kus tegeles laskespordiga ja algatas lasketiiru ehitamise. Erich Ringeveld tõusis seal auastmes majoriks, teenides mobilisatsiooni korraldavas jaoskonnas, kus sai autasudeks kaheksa medalit.

1990. a. osales major Ringeveld Eesti Piirivalve taasloomisel, 1991-1992 teenis vastloodud Eesti Vabariigi Kaitsejõudude Lõuna rajooni Riigikaitse osakonna ülemana. 1994 – 1997 järgnes teenistus Kaitsejõudude Peastaabi väljaõppeosakonna vanemohvitserina, kus tegeles laskespordi väljaõppega väeosades ja üldiselaskespordi edendamise. Kuuludes Laskurliidu juhatusse, moodustas Kaitsejõudude laskesportlastest Eesti Kaitsejõudude koondvõistkonna. Samas algatas ta laskeinstruktorite väljaõpetamist, õppetingimuste kaardistamist, laskeinstruktorite õppeplaanide koostamist. Algas ka Kaitsejõudude võistkondlikud ja individuaalsed meistrivõistlused lahingrelvadele. Tulemuseks oli, et Eesti KJ võistkond osales 1994.a. esimestel Maailma Sõjavägede Meistrivõistlustel Šveitsis, 2000.a. võideti juba 3 kuld- ja 6 pronksmedalit.

Kolonelleitnant Erich Ringeveldi tegevusega taaselustati 1932 aastal alustatud Eesti – Soome ohvitseride Maavõistlused laskespordis.

1997 -2000 – kuni erruarmamiseni – teenis ta Tallinna Garnisoni komandandi abina ja tseremooniakorraldajana, olles vastutav Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamise Kaitseväge paraadide korraldamisel. Jätkus ka laskespordi arendamine –tema ettevalmistatud meeskonnad on sõjaväelaste maailma-meistrivõistlustel laskmises saavutanud 3 kuld,-1 hõbe –ja 10 pronksmedalit. Teenistuse eest Kaitsejõududes on teda autasustatud mälestusmedalite, Piirivalve rinnamärgi, Tallinna Garnisoni Komandantuuri rinnamärgi ja Laskurliidu teeneteplaadiga. Oli nimetatud ka parimaks laskespordi-treeneriks.

Mäletame kolonelleitnant Erich Ringeveldi kui pühendunud Eesti Vabariigi ohvitseri, Eesti laskespordi edendajat, head teenistuskaaslast Eesti Kaitseväes ja Kaitseliidus.

VABALE EESTILE TRUU SURMAN

SÜNNIPÄEVAD – SÜGIS / TALV 2017/2018

ÕNNITLEME

Oktoober			Detsember		
Hans Savisik	21.10.1921	96	Evald Arder	18.12.1926	91
Eugen Jants	21.10.1925	92	Jaan Aasa	28.12.1924	93
			Edgar Trampärk	08.12.1923	94
November			Helju Noode	13.12.1927	90
Johannes Vaabel	10.11.1925	92	Paul Peedi	16.12.1925	92
Hans Jürgens	23.11.1927	90	Mati Kersna	16.12.1940	77
Artur Kotsar	27.11.1925	92	Eino Loigo	22.12.1926	91
Gustav Kald	01.11.1924	93	Ants Lätti	23.12.1926	91
Uno Kanep	04.11.1927	90	Sulev Rink	24.12.1926	91
Ago Juurik	10.11.1929	88			
Vello-Marcello Tiido	11.11.1932	85	Jaanuar		
Mart Puusepp	11.11.1941	76	Gunnar Vompas	06.01.1934	83
Karl Allmann	13.11.1923	94	Boris Mäemets	07.01.1929	88
Arald Värno	15.11.1926	91	Avo Õunapuu	09.01.1925	92
Väino Ermel	20.11.1929	88	Vello Vaides	17.01.1925	92
Roland Püvi	22.11.1925	92	Ülo Kähin	20.01.1925	92
Arvo Salumäe	24.11.1927	90	Hans Lindeman	20.01.1927	90
Elmar Vakra	30.11.1925	92	Hindrek Piiber	20.01.1938	80
			Heino Samel	23.01.1927	90
			Aksel Tammes	21.01.1925	92

2017 AASTAL LAHKUNUD KAMRAADID – VABADUSVÕITLEJAD

Hendrik Arro	25.07.1925 – 26.09.1017	Erich Ringevel	28.01.1934 – 26.10.2017
Paavo Tross	20.10.1926 – 28.11.2017	Ants Kõverjal	10.11.1926 – 21.07.2017
Uno Uiga	21.11.1925 – 17.11.2017	Arvi Aasma	05.07.1928 – 17.11.2017
Jüri Teras	16.05.1924 – 16.11.2017		

**IGAVENE RAHU ANNA NEILE, ISSAND, SA
JA VALGUS LÕPMATA PAISTKU NEILE**

SÕJAVETERANIDE LAUL

Ralf Kaup

Me käinud pikki sõjateid
Need polnud meile head
Ja meenutades päevi neid
Jäänd hõredaks me read

On vangilaagrid Venemaal
Meil sulgend kodutee
Pead püsti hoides lootuses
Kord koju jõuame

On aastaid palju mööda läind
Ja lõppend sõjatee
Taas võitlusväljal Sinimäel
Me sõbrad kohtume.

JÕULUTERVITUS 2017

UUS AASTA 2018

Luuletuse autor, Valgetähe ordeni kandja Vabadusvõitlejate Liidu kauaaegne liige Ralf Kaup on oma keerukal eluteel valinud endale vari-nimeks Tänavapoiss, kes on isik, kes muudkui põgeneb, langeb, tõuseb ja jätkab... Vihkab Nõukogusid. Armastab Eestit.

Infolehe toimetis: H.Piiber-toimetaja, teostus-Grano Digital AS

Eesti Vabadusvõitlejate Liit

Aadress: Toompea 8, Tallinn, 10142

Kontakt: Tel. 666 04 30

e-post: vabadusvoitlus@hot.ee

<http://www.hot.ee/vvliit/>

